ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ଧାରଣା

ଦିନେ ଅଜାଙ୍କଠାରୁ ଗପ ଶୁଣିବାକୁ ଲିପି ଜିଦ୍ କରି ବସିଲା । ଅଜା ଲିପିକୁ କହିଲେ, ''ମୁଁ ତୋତେ ଆଜି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଗପ କହୁଛି, ଶୁଣ ''। ଲିପି ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ କହିଲା, ''ଶୀଘ୍ର କୁହ''। ଅଜା ଗପ କହିଲେ –

ଗ୍ରୀସ୍ ଦେଶରେ ଜଣେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାର । ସେ ପୃଥିବୀର ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରିବା ପରେ ଭାରତ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ । ସେତେବେଳେ ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ ପଟେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିବା ରାଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣ ବିଖ୍ୟାତ ଥିଲେ । ସେ ରାଜା ଦୁଇଜଣ ହେଉଛନ୍ତି ଅମ୍ଭୀ ଓ ପୁରୁ । ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାରଙ୍କୁ ଭୟ କରି ଅମ୍ଭୀ ତାଙ୍କର ଶରଣ ପଶିଲେ । କିନ୍ତୁ ପୁରୁ ଥିଲେ ବୀର । ସେ ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାରଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ପୁରୁ ହାରିଗଲେ ଓ ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦୀ ହେଲେ । ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାର ପୁରୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, ''ତୁମେ ମୋଠାରୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରୁଛ ?'' ପୁରୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ''ଜଣେ ରାଜା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ରାଜାଠାରୁ ଯେପରି ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରିଥାଏ ।'' ପୁରୁଙ୍କ ନିର୍ଭୀକତାରେ ଖୁସି ହୋଇ ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡାର ତାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରି ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଫେରାଇ ଦେଲେ ।

ଗପ ଶୁଣିସାରି ଲିପି ପଚାରିଲା, ''ଅଜା ତୁମେ ଏତେ କଥା କେଉଁଠୁ ଜାଣିଲ'' ? ଅଜା ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ''ଇତିହାସରୁ''। ଏହାପରେ ଲିପି ଅଜାଙ୍କୁ ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲା ଓ ଅଜା ସେସବୁର ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ଲିପି ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥିଲା ଓ ଅଜା କି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ – ଆସ ଜାଣିବା ।

ଇତିହାସ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଯାଏ ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା ପୂର୍ବରୁ ମନୁଷ୍ୟର ରୂପ ଏପରି ନଥିଲା । ନୃବାନରମାନଙ୍କର କ୍ରମବିକାଶ ଘଟି ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ସେହି ପ୍ରକାର ନୃବାନର ନାହାଁନ୍ତି । ସେହି ଜାତିର ଗିବନ୍, ଓରାଙ୍ଗଓଟାଙ୍ଗ, ଗରିଲା ଓ ସିମ୍ପାଞ୍ଜିମାନେ ଏବେ ପୃଥିବୀରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ଗରିଲାର ଦେହର ଗଠନ ଭଳି ମନୁଷ୍ୟର ଦେହର ଗଠନ ହୋଇଛି । ଏହାଛଡ଼ା ସିମ୍ପାଞ୍ଜିର ବୁଦ୍ଧି ସହିତ ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି ମେଳ ଖାଇବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଲେଖ ।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିକ ଧାରା ଅତି ପ୍ରାଚୀନ । ସାମାଜିକ ରୀତିନୀତି ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ତିଆରିରୁ ମନୁଷ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହାଛଡ଼ା କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନିର ଆବିଷ୍କାର ଓ ବ୍ୟବହାର, ଚକର ଉଦ୍ଭାବନ, ବିଭିନ୍ନ ଧାତୁର ବ୍ୟବହାର, ଗ୍ରାମ, ସହର ଓ ରାଜ୍ୟର ପରିକଳ୍ପନା, ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ପରିଚାଳନା ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ସୋପାନ ଦେଇ ମନୁଷ୍ୟର ସଂସ୍କୃତି ଆଗକୁ ଗତି କରିଛି । ଏହି ସବୁ ଅଗ୍ରଗତିର ଧାରାବାହିକ ବିବରଣୀ ହେଉଛି ଇତିହାସ । ଅନ୍ୟ ଭାବରେ କହିଲେ, ମନୁଷ୍ୟର ଅତୀତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଅଗ୍ରଗତି ହେଉଛି ଇତିହାସ ।

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚଳିତ ସାମାଜିକ ରୀତିନୀତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବୁଝି ଲେଖ ।

ଇତିହାସକୁ ଇଂରାଜୀରେ History କୁହାଯାଏ । ହିଷ୍ଟ୍ରି ଶବ୍ଦଟି ଗ୍ରୀକ୍ ଶବ୍ଦ ''ହିଷ୍ଟୋ'' (Histo) ରୁ ଆସିଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅତୀତ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ''ଇତିହାସ ହେଉଛି ଏକ ବାସ୍ତବ ଘଟଣାବଳୀ ଯାହା ଅତୀତରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରେ'' ।

ଇତିହାସ ପଠନର ଉପାଦେୟତା କ'ଣ ?

- ଇତିହାସ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ଅତୀତରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିପାରୁ ।
- ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ଅତୀତକୁ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅତୀତକୁ ଜାଣିଲେ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଠନ କରିପାରିବା ।
- ଅତୀତରେ ମନୁଷ୍ୟ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସବୁ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଆମ ପାଇଁ ଦରକାରୀ ହୋଇପାରେ । ଅତୀତର ସେହି ଉପାୟମାନଙ୍କମଧ୍ୟରୁ ଦରକାରୀଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଇତିହାସ ପଠନ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।
- ଅତୀତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଥା, ରାଜ୍ୟ ଗଠନ, ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ଆଦି ବିଷୟରେ ଜାଣି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପାଇଁ ଦରକାରୀ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଇତିହାସ ପଠନ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- ଅତୀତରେ ଥିବା ଅନେକ କୁପ୍ରଥା ଓ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ । ଇତିହାସ ପଢ଼ିବା ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକର କେବେ, କାହିଁକି ଓ କିପରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଆମେ ଜାଣିପାରିବା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ତାହା ଆମେ ବୁଝିପାରିବା । ସେଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ମେଳ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ତେଣୁ ଇତିହାସ ପଢ଼ିବା ଆମ ପାଇଁ ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ଇତିହାସର ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?

ଇତିହାସ ଏକ କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀ ନୁହେଁ । ଏହା ପ୍ରମାଣ କରାଯାଇପାରୁଥିବା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଆଧାରରୁ ଆମେ ଇତିହାସ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିପାରୁ । ଏହି ଆଧାରଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା : (୧) ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଧାର (୨) ସାହିତ୍ୟିକ ଆଧାର । ଉଭୟ ଆଧାରକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଇତିହାସ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଧାର

ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ମାଟିତଳେ ଓ ମାଟି ଉପରେ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ବହୁବିଧ ଐତିହାସିକ ବସ୍ତୁ ଓ ଅବଶେଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଓ ଘଟଣାବଳୀ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ। ଏହି ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଧାରଗୁଡ଼ିକୁ ଚାରିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ, ଯଥା: (୧) ଖୋଦିତ ଲେଖା ବା ଲିପି (୨) କୀର୍ତ୍ତି ଓ କଳାକୃତି (୩) ଭୌତିକ ଅବଶେଷ (Material Remains) (୪) ମୁଦ୍ରା।

(୧) ଖୋଦିତ ଲେଖା ବା ଲିପି

ଅତୀତର ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣା, କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ, ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା, ପରମ୍ପରା ଓ ଚଳଣି ଇତ୍ୟାଦି ମାଟିର ଟାଇଲ ଓ ଇଟା, ତମ୍ବାପଟା (ତାମ୍ରଫଳକ), ପଶୁଚମଡ଼ା, ଲୁଗା, ସ୍ତମ୍ଭ, ମନ୍ଦିର କାନ୍ଥ, ପଥର, ଗଛର ପତ୍ର ଓ ଛାଲ ତଥା ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖାଯାଉଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଓଡ଼ିଶାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଧଉଳି ପାହାଡ଼ ଓ ଗଞ୍ଜାମର ଜଉଗଡ଼ଠାରେ ପଥର ଉପରେ ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ବାଇଶି ଶହ ବର୍ଷ ତଳର ଲେଖା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଏହାଛଡ଼ା ଇରାନ୍, ଇରାକ୍, ମିଶର, ଚୀନ, ଗ୍ରୀସ୍ ତଥା ଆମ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଅତୀତର ଘଟଣାବଳୀ ସଂପର୍କିତ ଲେଖାମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ।

ତାଳପତ୍ର ଲିପି

ମେସୋପଟାମିଆ ଲିପି

(୨) କୀର୍ତ୍ତି ଓ କଳାକୃତି

ଆମ ଦେଶରେ ଅନେକ ଐତିହାସିକ କୀର୍ତ୍ତି ଯଥା, ମନ୍ଦିର, ଦୁର୍ଗ, ରାଜପ୍ରାସାଦ, ସ୍ତୁପ ଓ ମଠ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖାଯାଏ। ଏସବୁର ନିର୍ମାଣ ସମୟ ଓ ନିର୍ମାଣ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ

କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର

ବିଷୟରେ ଆମେ ଜାଣିପାରୁ। ଏହାଛଡ଼ା ଏସବୁରୁ ସେତେବେଳର ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଧାର୍ମିକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ସଂପର୍କରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ।

ଉଦୟଗିରି ପାହାଡ଼ରେ ଥିବା ହାତୀଗୁମ୍ଫା

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନ ଓ କୀର୍ତ୍ତି ରହିଛି ତାହାର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର।

(୩) ଭୌତିକ ଅବଶେଷ

ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଖନନରୁ ଅନେକ ମାଟି ପାତ୍ର, ଧାତୁ ପାତ୍ର, ହାତହତିଆର, ଅଳଙ୍କାର, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ମୂର୍ତ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ମିଳିଥାଏ। ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଅତୀତର ଘଟଣା ଓ କୀର୍ତ୍ତି ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ।।

(୪) ମୁଦ୍ରା

ଇତିହାସ ଜାଣିବାରେ ପ୍ରାଚୀନ ମୁଦ୍ରା ବିଶେଷ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଏହା କେବେ କେଉଁ ଶାସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଥିଲା, ସେହି ସମୟର ଅର୍ଥନୀତି, ବେପାର ବଣିଜ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ବିସ୍ତୃତି ଆଦି କିପରି ଥିଲା, ତତ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରାଚୀନ ମୁଦ୍ରାଗୁଡ଼ିକରୁ ମିଳିଥାଏ।

ପ୍ରାଚୀନ ମୁଦ୍ରା

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମୁଦ୍ରା ସଂଗ୍ରହ କର। ସେଗୁଡ଼ିକରେ କ'ଣ ଖୋଦିତ ହୋଇଛି, ତାହା ଲେଖ।

ସାହିତ୍ୟିକ ଆଧାର

ଅତୀତର ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣା ଜାଣିବାରେ ପୁରାତନ ସାହିତ୍ୟ ଆମକୁ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଏହି ସାହିତ୍ୟିକ ଆଧାରଗୁଡ଼ିକୁ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ; ଯଥା - (୧) ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାହିତ୍ୟ (୨) ଐହିକ ସାହିତ୍ୟ (୩) ପରିବ୍ରାଜକଙ୍କ ବିବରଣୀ।

୧. ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାହିତ୍ୟ

ଯେଉଁ ସାହିତ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାହିତ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ସାହିତ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ କଥା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ବେଦ, ଉପନିଷଦ, ପୁରାଣ, ମହାଭାରତ, ରାମାୟଣ ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଏହି ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏଗୁଡ଼ିକରୁ ଅତୀତର ଧର୍ମ, ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

୨. ଐହିକ ସାହିତ୍ୟ

ଧର୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସାହିତ୍ୟ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଐହିକ ସାହିତ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏଭଳି ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମସୂତ୍ର ଓ ସ୍ମୃତି, ପାଣିନି ଓ ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଲିଖିତ ବ୍ୟାକରଣ, କୌଟିଲ୍ୟଙ୍କ ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, କାଳିଦାସଙ୍କ ରଚନାବଳୀ, ବାଣଭଟ୍ଟଙ୍କ ହର୍ଷଚରିତ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ସେହି ସମୟର ସମାଜ, ରୀତିନୀତି, ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ, ଅର୍ଥନୀତି ଆଦି ବିଷୟରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

୩. ପରିବ୍ରାଜକଙ୍କ ବିବରଣୀ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଅନେକ ପରିବ୍ରାଜକ ଭାରତ ଭ୍ରମଣରେ ଆସିଥିଲେ । ସେମାନେ ସେ ସମୟର ସାମାଜିକ ଅବସ୍ଥା, ଧର୍ମ, ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ, ଅର୍ଥନୀତି ଆଦି ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା ସେମାନଙ୍କର ଭ୍ରମଣ ବିବରଣୀରେ ଲେଖିଯାଇଛନ୍ତି । ଏହି ସବୁ ବିବରଣୀରୁ ଆମେ ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥାଉ । ଏହି ସବୁ ପରିବ୍ରାଜକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମେଗାସ୍ଥିନିସ୍, ଫା-ସିଆଁ, ଜୁଆଙ୍ଗ୍-ଜାଙ୍ଗ୍, ଆଲ୍‌ବେରୁଣୀ, ଇବନ୍‌ବତୁତା ଆଦି ଅନ୍ୟତମ । ସେମାନଙ୍କମଧ୍ୟରୁ ଚୀନର ପରିବ୍ରାଜକ ଜୁଆଙ୍ଗ୍-ଜାଙ୍ଗ୍ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପରିବ୍ରାଜକମାନେ କେଉଁ ରାଜାଙ୍କର ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ଭାରତ ଭ୍ରମଣରେ ଆସିଥିଲେ, ତାହା ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ।

ସମୟ ଅନୁସାରେ ଇତିହାସର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଯାଏ କିପରି ?

ସମୟ ଅନୁସାରେ ଇତିହାସକୁ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା (୧) ପ୍ରାକ୍-ଐତିହାସିକ ଯୁଗ, (୨) ଆଦ୍ୟ ଐତିହାସିକ ଯୁଗ, (୩) ଐତିହାସିକ ଯୁଗ ।

ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଖନନରୁ ମିଳିଥିବା ମାଟିପାତ୍ର

୧. ପ୍ରାକ୍-ଐତିହାସିକ ଯୁଗ :

ବହୁ ପୁରାତନ କାଳରେ ଲୋକମାନେ ଲେଖାପଢ଼ା ଜାଣି ନଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ସମୟର ଘଟଣାବଳୀ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ମିଳି ନଥାଏ । ତେଣୁ ସେ ସମୟର ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଖନନ ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଉପରେ

ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼େ। ସେହି ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମାଟିପାତ୍ର, ଅଳଙ୍କାର, ହାତହତିଆର, ଅସ୍ଥିକଙ୍କାଳ ଆଦିରୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ସଂପର୍କରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ। ସେ ସମୟରେ ଲୋକମାନେ ସେମାନେ ରହୁଥିବା ଗୁମ୍ଫାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିଲେ। ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜାଣିପାରୁ। ଏହି ଯୁଗକୁ ପ୍ରାକ୍-ଐତିହାସିକ ଯୁଗ କୁହାଯାଏ।

୨. ଆଦ୍ୟ ଐତିହାସିକ ଯୁଗ :

ମନୁଷ୍ୟ ଲେଖାପଢ଼ା ଶିଖିବାପରେ ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାକୁ ନିଜର ଲେଖା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିଲା। ଏହି ସମୟକୁ ଆଦ୍ୟ ଐତିହାସିକ ଯୁଗ କୁହାଯାଏ। ଏହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସୀମିତ ଏବଂ ସେଥିରୁ କେତେକ ଲେଖାକୁ ପଢ଼ିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ। ତେଣୁ ଏହି ସମୟର ଘଟଣାବଳୀ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଖନନ ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼େ। ସିନ୍ଧୁ ନଦୀ କୂଳରେ ଏହି ସମୟରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ସଭ୍ୟତା ତାର ଏକ ଉଦାହରଣ ।

ପୃଥିବୀର ଆଉ କେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା ଗଢ଼ିଉଠିଥିଲା, ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର।

୩. ଐତିହାସିକ ଯୁଗ :

ଲେଖାର ଉନ୍ନତି ହେବା ପରେ ମନୁଷ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାକୁ ପଥର କାନ୍ଥ,ଖମ୍ବ, ତମ୍ବା ପଟା (ତାମ୍ରଫଳକ), ତାଳ ପତ୍ର, ମାଟି ପାତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ଲେଖିପାରିଲା। ଏହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକରୁ ସେ ସମୟର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଅନେକ ସୂଚନା ମିଳିଥାଏ। ଏହି ସମୟକୁ ଐତିହାସିକ ଯୁଗ କୁହାଯାଏ। କିନ୍ତୁ ଏହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଅତି ପୁରୁଣା କାଳର ହୋଇଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି।

ଭାରତର ଭୌଗୋଳିକ ଅବସ୍ଥା ସହ ଇତିହାସର ସଂପର୍କ କ'ଣ ?

ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ଭାରତ ଅବସ୍ଥିତ (ଗ୍ଲୋବରେ ଦେଖ)। ଏହା ଏସିଆ ମହାଦେଶର ଦକ୍ଷିଣ ଉପକୂଳରେ ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ। ଭାରତର ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗକୁ ତିନିଦିଗରୁ ସମୁଦ୍ର ଘେରି ରହିଛି। ତେଣୁ ଏହାକୁ ଉପଦ୍ୱୀପ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ଆଫ୍ରିକା, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ ୟୁରୋପଠାରୁ ଭାରତର ଦୂରତା ପ୍ରାୟ ସମାନ। ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ ଘଟିଥିବା ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଭାରତର ସୀମାକୁ ଲାଗି ଏବଂ ଭାରତଠାରୁ ଅନତି ଦୂରରେ ରହିଛନ୍ତି। ଏହି ସବୁ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ସୀମାରେ ଚୀନ, ପଶ୍ଚିମରେ ଇରାନ୍ ରହିଥିବା ବେଳେ ଇରାକ୍, ଇସ୍ରାଏଲ୍, ମିଶର, ଗ୍ରୀସ୍ ଆଦି ଦେଶ ଆମ ଦେଶଠାରୁ ଅନତି ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ।

ଭାରତର ପ୍ରାକୃତିକ ବିଭାଗ

ପ୍ରାକୃତିକ ଗଠନର ବିବିଧତା ଅନୁସାରେ ଭାରତକୁ ଛଅଟି ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି- ହିମାଳୟ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ, ଉତ୍ତରସ୍ଥ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ, କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ମାଳଭୂମି ଅଞ୍ଚଳ, ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ମରୁଭୂମି, ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ, ଏବଂ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଦ୍ୱୀପ ସମୂହ। ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ମାଳଭୂମି ଓ ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ମରୁଭୂମି ଯଥାକ୍ରମେ ବୃହତ୍ତମ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ପ୍ରାକୃତିକ ଅଞ୍ଚଳ।

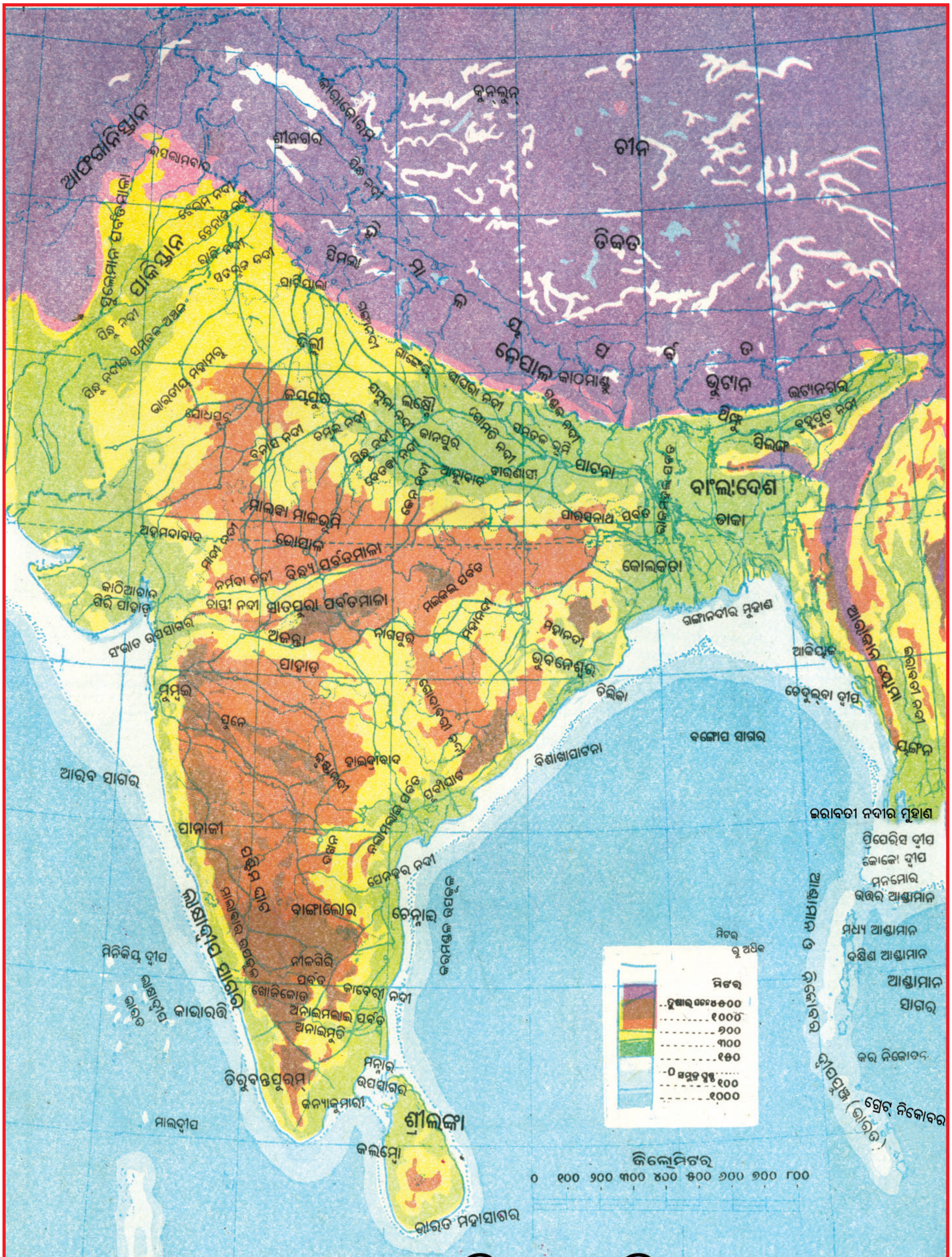

ଭାରତର ପ୍ରାକୃତିକ ମାନଚିତ୍ର

ପ୍ରାକୃତିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ

ଭାରତର ଇତିହାସକୁ ଏହାର ପ୍ରାକୃତିକ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଆସିଛି । ଭାରତର ଚାରିଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ପ୍ରାକୃତିକ ଅଞ୍ଚଳ ରହିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା (୧) ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ (୨) ନଦୀ ଉପତ୍ୟକା ଅଞ୍ଚଳ (୩) ଜଙ୍ଗଲ (୪) ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ।

୧. ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ :

ଭାରତର ଉତ୍ତର ସୀମାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ହିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ କେନ୍ଦ୍ର ଏସିଆଠାରୁ ଭାରତକୁ ପୃଥକ କରୁଅଛି । ହିମାଳୟ ପର୍ବତମାଳାର ପାଦଦେଶୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଉପତ୍ୟକା ଅଞ୍ଚଳର ମୃତ୍ତିକା ଉର୍ବର ଏବଂ ଜଳ ସଂପଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ସବୁ ସୁବିଧାଥିବାରୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ କୃଷି ଉପଯୋଗୀ ଓ ଘନ ଜନବସତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ହିମାଳୟ ପର୍ବତମାଳା ଅତିକ୍ରମ କରି ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ଭାରତକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା କଷ୍ଟକର । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ କେତେକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗିରିପଥ ରହିଛି । ଏହି ପଥଦେଇ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଆକ୍ରମଣକାରୀ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ପରିବ୍ରାଜକମାନେ ଭାରତକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆସିବା ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କର ଚଳଣି, ଦର୍ଶନ, ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ଆଦି ଦ୍ୱାରା ଆମ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛି ।

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ମାଳଭୂମିର ପୂର୍ବ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ପୂର୍ବଘାଟ ପର୍ବତମାଳା ଓ ପଶ୍ଚିମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପର୍ବତମାଳା ଅବସ୍ଥିତ । ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପର୍ବତମାଳା ଭାରତର ମଧ୍ୟ ଭାଗରୁ ଦକ୍ଷିଣପ୍ରାନ୍ତ ଯାଏ ବିସ୍ତୃତ । ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଚୁର ବର୍ଷା ହେଉଥିବାରୁ ଏହା ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହାଛଡ଼ା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳ ପାହାଡ଼ିଆ ଓ ମୃତ୍ତିକା ଅନୁର୍ବର କିନ୍ତୁ ଖଣିଜସମ୍ପଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ତୁମ ଗାଁ / ସହରକୁ ଯାହା ସବୁ ଘେରି ରହିଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ ।

୨. ନଦୀ ଉପତ୍ୟକା ସମୂହ :

ଆମ ଦେଶରେ ହିମାଳୟ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ମାଳଭୂମି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ହୋଇ ଲମ୍ବି ରହିଛି । ସିନ୍ଧୁ, ଗଙ୍ଗା, ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଆଦି ଚିରସ୍ରୋତା ନଦୀଗୁଡ଼ିକର ପଟୁମାଟି ଦ୍ୱାରା ଏହି ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ମୃତ୍ତିକା ଉର୍ବର ଏବଂ ପ୍ରଚୁର ଜଳ ମିଳୁଥିବାରୁ ଏଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁତ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ନଦୀକୂଳମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତାମାନ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ।

୩. ଜଙ୍ଗଲ :

ଭାରତର ହିମାଳୟ ପାର୍ବତ୍ୟାଞ୍ଚଳର ପାଦଦେଶ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପର୍ବତମାଳାର ପଶ୍ଚିମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ପ୍ରଚୁର ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁ ଏହିସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳ, ପୂର୍ବ ଓ ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅରଣ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଅରଣ୍ୟଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏଠାରେ ଲୋକମାନେ ବାସ କରନ୍ତି । ଅରଣ୍ୟର ଶାନ୍ତ ଓ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ ସଭ୍ୟତାର ବିଶେଷ କରି ଧର୍ମ,ଦର୍ଶନ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛି ।

୪. ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ :

ଆମ ଦେଶର ପଶ୍ଚିମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆରବ ସାଗର ଓ ପୂର୍ବ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗର ଉପକୂଳରେ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଖାଯାଏ । ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳର ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳଠାରୁ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳର ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ । ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳ ଭୂମି ଗୁଜୁରାଟଠାରୁ କେରଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳଭୂମି ଓଡ଼ିଶାଠାରୁ ତାମିଲନାଡୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ । ସାବରମତୀ, ମାହୀ, ନର୍ମଦା, ତାପ୍ତୀ ଆଦି ନଦୀଗୁଡ଼ିକର ପଟୁମାଟି ଦ୍ୱାରା ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ମହାନଦୀ, କୃଷ୍ଣା, କାବେରୀ, ଗୋଦାବରୀ ଆଦି ନଦୀର ପଟୁମାଟି ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବ ଉପକୂଳ ସମତଳଭୂମି ଗଠିତ । ସମୁଦ୍ର କୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳଭୂମି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉର୍ବର ଓ କୃଷି ପାଇଁ ବେଶ ଉପଯୋଗୀ । ତେଣୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘନ ଜନବସତି ଦେଖାଯାଏ । ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ନଦୀ ମୁହାଣଗୁଡ଼ିକରେ ଅନେକ ବନ୍ଦର ଗଢ଼ିଉଠିଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସାମୁଦ୍ରିକ ବାଣିଜ୍ୟର ଉନ୍ନତି ଘଟିଥିଲା । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସହର ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଭାରତର ପୂର୍ବ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ସହରଗୁଡ଼ିକର ନାମ ମାନଚିତ୍ର ଦେଖି ତାଲିକା କର ।

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ୫୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଦିଅ ।

କ) ''ମନୁଷ୍ୟର ଅତୀତ ଘଟଣାର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ କ୍ରମିକ ଅଗ୍ରଗତି ହେଉଛି ଇତିହାସ''– ଏହା କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ଲେଖ ।

ଖ) ଇତିହାସ କାହିଁକି ପଢ଼ିବା ?

ଗ) ଇତିହାସ ଜାଣିବାର ବିଭିନ୍ନ ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?

ଘ) ସମୟ ଅନୁସାରେ ଇତିହାସକୁ କେତେ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି ?

ଙ) ଭାରତର ଭୌଗୋଳିକ ଅବସ୍ଥା ଏହାର ଇତିହାସକୁ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି ?

ଚ) ଭାରତର କେଉଁ ଦୁଇଟି ପ୍ରାକୃତିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଭାରତର ଇତିହାସକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି, କାରଣ ସହ ଉଲ୍ଲେଖ କର ?

୨. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୩୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

କ) ପ୍ରାକୃତିକ ଗଠନର ବିବିଧତା ଅନୁସାରେ ଭାରତକୁ କେତୋଟି ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି ସେଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଲେଖ ?

ଖ) ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗିରିପଥ ଦେଇ କେଉଁମାନେ ଭାରତକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ କେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛନ୍ତି ?

ଗ) ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପର୍ବତମାଳା କେଉଁଠାରୁ କେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ଏହା କେଉଁ କାରଣରୁ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ ?

ଘ) ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ କିପରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏଠାରେ କେଉଁ କାରଣରୁ ବିଭିନ୍ନ ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥାଏ ?

ଙ) କେଉଁ କାରଣରୁ ନଦୀକୂଳମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତାମାନ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ?

ଚ) କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘନ ଜନବସତି ଦେଖାଯାଏ ଓ କାହିଁକି ?

୩. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ ଲେଖ ।

କ) କେଉଁଠାରେ ଅନେକ ବନ୍ଦର ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା ?

ଖ) ଅରଣ୍ୟର ଶାନ୍ତ ଓ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ କେଉଁ କେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା ?

ଗ) ଆମ ଦେଶର କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଖାଯାଏ ?

ଘ) କେଉଁ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ?

ଙ) ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳ ଭୂମି କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?

ଚ) ପୂର୍ବ ଉପକୂଳସ୍ଥ ସମତଳ ଭୂମି କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?

୪. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ / ସଂଖ୍ୟା ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

କ) ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ .... ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।
(୧୨ , ୧୩, ୧୪, ୧୫)

ଖ) ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ .... ପତ୍ର ଉପରେ ଲେଖା ଯାଉଥିଲା ।
(ବର, ତାଳ, ପଣସ, ଶାଳ)

ଗ) ସମୟ ଅନୁସାରେ ଇତିହାସକୁ .... ଭାଗରେ ଭାଗ କରାଯାଇଛି ।
(୨, ୩, ୪, ୫)

ଘ) ଭାରତର .... ବୃହତ୍ତମ ପ୍ରାକୃତିକ ଅଞ୍ଚଳ ଅଟେ ।
(ହିମାଳୟ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ, ଉତ୍ତରସ୍ଥ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ, ପଶ୍ଚିମସ୍ଥ ମରୁଭୂମି ଅଞ୍ଚଳ, କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ମାଳଭୂମି)

୫.	**ରେଖାଙ୍କିତ ପଦ / ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ନ ବଦଳାଇ ଭ୍ରମସଂଶୋଧନ କର ।**

କ) ସିମ୍ପାଞ୍ଜିର କ୍ରମବିକାଶ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଅଛି ।

ଖ) ଇତିହାସ ଶବ୍ଦଟି ଲାଟିନ୍ ଶବ୍ଦ ହିଷ୍ଟୋରୁ ଆସିଅଛି ।

ଗ) ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ରତ୍ନଗିରିଠାରେ ପଥର ଉପରେ ବାଇଶି ଶହ ବର୍ଷ ତଳର ଲେଖା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଘ) ବାଣଭଟ୍ଟ ଜଣେ ବୈଦେଶିକ ପରିବ୍ରାଜକ ଅଟନ୍ତି ।

ଙ) ଆମ ଦେଶର ପୂର୍ବ ଭାଗରେ ଆରବ ସାଗର ଅଛି ।

୬.	**ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଉତ୍ତରଟି ଠିକ୍ ତା' ପାଖରେ ଠିକ୍ (✓) ଚିହ୍ନ ଦିଅ ।**

କ) ନୃବାନର ସଂପର୍କୀୟ ହେଉଛନ୍ତି –

- ବାଘ
- ଗୋଧି
- ଓଟ
- ଓରାଙ୍ଗ ଓଟାଙ୍ଗ

ଖ) ମନୁଷ୍ୟର ବୌଦ୍ଧିକ ଗୁଣ ସହ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିବା ପ୍ରାଣୀ ହେଉଛି–

- ଗରିଲା
- ସିମ୍ପାଞ୍ଜି
- ପାତିମାଙ୍କଡ଼
- ଗୀବନ

ଗ) ହର୍ଷଚରିତ ରଚନା କରିଥିଲେ –

- କୌଟିଲ୍ୟ
- ପତଞ୍ଜଳି
- ପାଣିନି
- ବାଣଭଟ୍ଟ

ଘ) ଗୋଟିଏ ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ଉପାଦାନର ଉଦାହରଣ ହେଉଛି–

- ଉପନିଷଦ
- ମାଟିପାତ୍ର
- ବେଦ
- ମହାଭାରତ

ଙ) ଇରାନ୍ ଦେଶ ଭାରତର କେଉଁ ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ?

- ପୂର୍ବ
- ପଶ୍ଚିମ
- ଉତ୍ତର
- ଦକ୍ଷିଣ

ତୁମପାଇଁ କାମ :

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାଚୀନ ସହର/ମନ୍ଦିରର ଚିତ୍ର ସଂଗ୍ରହକରି ସେଗୁଡ଼ିକ କାହିଁକି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲେଖ ।